ДЕРЖАРХІВ
Сумської області
Фонд Р-7641
Опис 22
Архівна 848

Управління СБУ
по Сумській області

Конотопское

ДЕЛО № 11634

Топка

Евдокия Максимовна

Начато: 13 января 1947 г.
Окончено: 19 февраля 1955 г.

на 8 листах

ДЕРЖАРХІВ
Сумської області
Фонд № Р-7641
Опис № 22
Архівна № 848

реходить до оголошення документів, що стосуються систематичного переслідування радянських людей. Обвинувач пред'являє судові повідомлення Надзвичайної Державної Комісії «Про злочини, вчинені німецьким урядом і німецьким верховним командуванням над радянськими військовополоненими в таборі Ламсдорф» і приєднує до справ Трибуналу ряд оригіналів німецьких документів, які встановлюють винність німецько-фашистських злочинців в катуванні радянських людей.

Далі обвинувач пред'являє Трибуналу так звану «Пам'ятку про використання праці радянських військовополонених», видану головним штабом німецьких збройних сил. В цій пам'ятці з винятковим цинізмом даються різні вказівки про звіряче поводження з радянськими військовополоненими як в таборі, так і під час роботи на підприємствах.

Обвинувач повідомляє Трибуналу, що верховне командування німецьких збройних сил поставило радянських військовополонених в особливо тяжкі умови. Командування німецько-фашистських військ у своїх наказах вимагало щоб військові командири і коменданти таборів особливо нещадно ставились саме до радянських військовополонених.

Слідуючий документ, який пред'являється радянським обвинуваченням, являє собою розпорядження німецьких властей про організацію мародерства в таборі для військовополонених. В розпорядженні, датованому 28 жовтня 1941 року, управління 8-ї військової округи зазначало: «Відповідно з рішеннями, прийнятими на нараді в головному штабі збройних сил, радянських військовополонених слід заривати в землю роздягненими і без гробів. Роздягання військовополонених здійснюється охороною».

Подібну ж директиву з приводу похоронів убитих гітлерівцями радян-

Нічим не кращі були порядки і в інших таборах для військовополонених. Розповідаючи про Раковський табір, де свідок працював у так званому лазареті, свідок повідомляє численні факти звірячого биття німцями військовополонених, яке закінчувалося, звичайно, каліцтвом або смертю.

Обвинувач: Яка смертність була в Раковському таборі?

Свідок: Були дні, коли в таборі вмирало від 700 до 950 військовополонених.

Обвинувач: Які заходи дисциплінарного порядку застосовувались в Раковському таборі і за що карались військовополонені?

Свідок: За спробу втекти або за спробу дістати продукти харчування військовополонених садовили в карцер. Карцер являв собою підвальне приміщення з цементною підлогою і з вікнами без шибок і рам. Військовополонених роздягали наголо і садовили в цей карцер звичайно на два тижні. При цьому їх позбавляли харчів і води. Я не знаю жодного випадку, щоб хтонебудь з військовополонених витримав це ув'язнення. Звичайно люди вмирали.

Відповідаючи на дальші питання обвинувача, свідок повідомив, що основна маса військовополонених Раковського табору утримувалась в конюшнях як влітку, так і взимку. Літом і зимою військовополонених примушували виконувати зовсім безцільну роботу — руйнувати будинки і вистилати цеглою територію табору. Коли виснажені люди виявлялись нездатними виходити на цю «роботу», їх замикали в конюшню і тримали там до п'яти діб. Це називалось «карантином». Коли цей «карантин» закінчувався, конюшню відкривали. Військовополонені, що перебували там, виявлялися мертвими.

Після закінчення допиту свідка об-

рили в землю з цією метою повідомлення, нібито євреї в цьому районі вимерли від епідемії.

Обвинувач: Ви сказали, що на початку німецької окупації у Вільнюсі було 80 тисяч євреїв. Скільки євреїв залишилося в цьому місті до моменту його визволення військами Червоної Армії?

Свідок: Приблизно 600 чоловік.

Далі обвинувач доповідає Трибуналу про експерименти, які проводилися німцями над живими людьми. Він зупиняється головним чином на «трудах» німецького доктора Рашера в Освенцімі. Обвинувач цитує витяг з листа цього «доктора», адресованого Гіммлеру.

Він зазначає, що найбільше поширення в таборі мали досліди по стерилізації і кастрації ув'язнених.

— Мені здається, — говорить обвинувач, — що це було природним продовженням «теоретичних настанов» німецького фашизму про припинення дітонародження у народів, яких вони вважали підкореними. Це було частиною гітлерівської «техніки обезлюднення».

Після цього обвинувач оголошує дані судово-медичної експертизи, яка встановила, що в таборі Освенцім здійснювалося вивчення на ув'язнених дій різних хімічних препаратів за замовленням німецьких фірм. За зізнанням німецького лікаря, доктора медицини, Валентина Ермін, був випадок коли для подібних дослідів представники хімічної промисловості Німеччини—лікар-гінеколог Глаубер і хімік Гебель спеціально купили у адміністрації табору 150 жінок. В таборі провадились досліди над чоловіками з застосуванням подразливих хімічних речовин на шкірі для штучного викликання язв, зараження малярією і таке

Дело № 1159

Копия верна

Подлинник

Копия верна

Окончено 1947 г.

к, нарада схвалила звернення всіх махорководів області, в кому закликала боротися за держання не менше 15 цнт. марки в середньому з гектара по ласті.

—Повернемо Сумщині довоєнну аву високих врожаїв махорки!— ке зобов'язання взяли на себе асники наради передовиків маркосіяння.

С. Нощенко.

ниці в колгоспах

47 році—потужністю в 30 міонів.

Черепичні цехи вирішено орнізувати також при колгоспх цегляних заводах і ганчарх майстернях, які мають притну сировину.

Керівникам земельних органів пропоновано організувати інвідуальне навчання колгоспх майстрів черепичного вибництва.

Для відбудування і будівнива черепичних заводів і майерень Сільгоспбанк надає колспам довготерміновий кредит.

(ТАРС).

Будівництво колгоспних електростанцій в Узбекістані

ТАШКЕНТ. (ТАРС). На зрووальному каналі ім. Кірова лгоспники сільгоспартілі „Красія заря", Мірзачульського рану, побудували гідроелектроанцію. Електроенергія користана для потреб освітлен колгоспних будинків і для вобничих потреб: почали працюти млин, рисорушка.

нічку, та й не годиночку".

Сутичка за те, щоб проштовхатись до начальника картбюро, починається ще на далеких підступах до його кабінету, у вузенькім, темнім і холоднім, як і все приміщення, коридорі.

Та ось ви вже біля мети. Вам якось пощастило наблизитися до кімнати, де працює начальник бюро т. Гончаренко. Залишилось попереду вас ще якихось 10—20 чоловік. Ви терпляче зносите і те, що вже залишились без гудзиків, і те, що вас труть і мнуть щохвилини з усіх боків,—бо ж в цій малесенькій кімнаті ще два „хвости"—черги до інших співробітників картбюро. Але тут чекає ще одне найсуворіше випробування. Перед носом без кінця позачергово підходять особливі якісь особи. Вони рекомендуються: „Я від організації, йду позачергово", „Я вчора була й домовилась з вами" і т. д., і т. ін. Ідуть і просто без всяких розмов—це знайомі працівників картбюро. Якщо у вас нерви в порядку і від роду ви людина терпляча, — значить витримаєте і картку одержите. А ні—то нарікайте на себе...

Багато людей ідуть, щоб дістати довідку. Ідуть демобілізовані офіцери, солдати, донори. Та дістати цю довідку непроста річ. Поперше, треба перейти славнозвісний коридор, подруге—перекричати галас, який ніколи не давати і усну довідку. Треба, що є духу покричати, поки хтось щось буркне собі під ніс.

Особливо грубо, по-бюрократичному поводиться з відвідувачами заступник начальника бюро А. В. Волкова.

—Вас у списках немає,—не подивившись навіть у список, відповідає Волкова.

—Та якже, вибачте, я сам ходив в обласне контрольне бюро і бачив нашу установу у списку, який вам передали.

—Що там ви бачили! Не затримуйте мене, йдіть в обласне бюро.

І починається біг по пересіченій місцевості на 800 метрів туди і назад, та ще й по кілька разів. І так щомісяця, коли видаються картки. Тільки за один день 28 лютого „вісімсотметровий забіг" зробили представники обласної контори „Заготзерно", обласної санінспекції, уповноваженого Наркомату заготівель та інші. А скільки даремно бігають люди зза того, що Волкова часто видає не ті картки, що треба.

Кому-кому, як не Сумській міськраді подбати б за порядок в картковому бюро: покінчити з бюрократизмом і бездушністю волкових, підшукати нове або розширити це приміщення. Доречі, все це відбувається не за тридев'ять земель, а поруч з міськрадою...

М. Брик.

200 тисяч нових будинків для колгоспників

МІНСЬК. (ТАРС). В колгоспі „Безбожник", Вітебської області, —велика радість: 11 родин переселилися з землянок у нові будинки. Їх побудувала молодіжна бригада Миколи Кузьменкова. У двох кращих будинках розташувалися сім'ї колгоспниць Зечище, Поліської області. Біля кожного житлового будинку—господарська будівля, посаджені фруктові і декоративні дерева. В центрі—нові будинки сільради і школи. Будуються клуб і сільський магазин.

Оборони Союза Сс

ИНТЕНДАНТСКИЙ ОТДЕЛ

01085

Стрелковой дивизии

часть в/части

1 Сент. бря дня 1945 г.

№ 030

Минский в.о.

Бахмарь

Справка.

2

Выдана гражданке Бонка Евдокии Михайловне в том, что она работала в гурте доярки при воинской части полевая почта № 01085 с 3 июня по 1 сентября 1945 года.

К порученной работе относилась добросовестно. Уволена в связи расформированием части.

Зам. командира части

капитан (Манутилов).

При нарушении
мед. осмотре
от 28/IX 45
нарушений признаков
венгонезных
не обнаружено
28/IX 45 [illegible]
Иван Петров

Протокол допроса

1947 г. января 13 дня г. Ахтырка. –
Я, сотрудник Ахтырского РО НКВД –
Лейтенант мл. службы допросил гр-ку:

Гонко Евдокию Максимовну,
1926 г.р. уроженку с. Черногино
Ахтырского р-на, образование 7
классов, ни со слов не грамотна,
проживающую с. Черногино

По существу дела показала

1) Вопрос: Расскажите, где Вы жили и чем за-
нимались до оккупации Ахтырского р-на?
Ответ: Я проживала в с. Черногино, учи-
лась в школе.

2) Вопрос: Где проживали и чем занимались
во время немецкой оккупации?
Ответ: Проживала в с. Черногино, нигде не
работала. –

3) Вопрос: Расскажите, когда и при каких об-
стоятельствах Вы попали в Германию?
Ответ: 22 сентября 1942 года меня насильно
угнали в Германию.

4) Вопрос: Сколько раз Вас вызывали в не-
мецкие карательные органы и по каким
вопросам?
Ответ: Я ни разу не вызывалась нем. казар-
дельными органами. –

5) Вопрос: Кого Вы знаете изменников и пре-
дателей Советской Родины?
Ответ: Таких лиц я никого не знаю. –
В Рославле, где Вы находились в Германии

Гонко

с чем занимались?

Ответ: Я находилась в г. Фокшани в ремонтном заводе ремонтировщицей.

7) Вопрос: Кто может подтвердить о Вашей работе при оккупации, а также в Германии?

Ответ: В Германии со мной не было никого.

8) Вопрос: Когда и какими войсками Вы были освобождены?

Ответ: 24 марта 1945 г. местность, где я была освобожена американскими войсками. – После чего я находилась в бр. 01085, где работала дояркой.

9) Вопрос: 19 сентября 1945 г. я прибыла домой в с. Чернятину. Точка

Допрошена: Сарудень Полина Лейтенант мл.

11639

Рассмотрено в соответствии с приказом МГБ СССР № 00700 и оставлено для вальнейшего хранения в архиве в агентурном деле как нех. в ариф. зале

с отражением на оперативно-справочном учете.
Пересмотрел Дзкасбеков (_____)

Согласны:
Начальник отделения (_____)
Начальник отд. УКГБ при УССР по Сумской обл. Козлов
14-12 1955 г.

4

С П Р А В К А.

выдана Попка Евдокия Максимовна

год рождения 1926, проживающей с. Черногтино

в том, что по учетам военного РО она числится как ренегат.

и компрометирующих не располагает.

Зам. военного РО мл. лейтенант

/Подобедов/

5

Нач. Дзержинского РО УНКВД капитану

Добродееву

Прошу сообщить данные за разыскиваемых в прошлом бандитов на гр дочка Евдокия Максимовна

_____ года рождения,

уроженца с. Германское Дзерж-ринского

проживающего с. Германское

и также на его родственников

Нач. Дзержинского РО УНКВД капитан (подпись)

Справка
по ул. до 1/6
не продана
Бычин
VII 46 г.

УРСР
ВИКОНАВЧИЙ КОМІТЕТ
ЧЕРНЕТЧАНСЬКОЇ
Сільської Ради
депутатів трудящих
10 октября 1945 р.
№ —
с. Чернетчина,
Охтирського району
Сумської області.

6

Справка-характеристика
Выдана Чернейчанским с/советом на гр-ку Гонка Евдокия Максимовна 1927 года рождения уроженку и жительницу села Чернейчины Ахтырского р-на.
До оккупации села училась в Чернейчанской НСШ.
Во время оккупации работала в Чернейчанской с/хоз. общине в качестве рядовой.
В Германию была насильно угнана 29 августа 1942 года, откуда возвратилась на территорию Чернейчанского с/совета 16 сентября 1945 года. Немецким властям не

семьянина. Родители из колхозники.
Репрессиям не подвергались не судились

Председатель с/с — Лемин

Секретарь — [illegible]

7

"УТВЕРЖДАЮ"
Зам.председатель проверочно-
фильтрационной комиссии
капитан /ДОЛДАКОВ/
"*****" ****\

1. Фам. Гонкова

2. Имя Евдокия

3. Отч. Максимовна

4. Год рожд. 1926 5. Место рожд. с. Черногочина, Ахтырского р-на

6. Точное местожительство (адрес) до оккупации или до призыва в Красную Армию с. Черногочина, Ахтырского р-на

7. Проф. (спец.) не имеет

8. Парт. б/п 9. Нац. укр 10. Гражд. СССР

11. За границей был с № 1942 г. по 1945 г.

12. В каких странах проживал и что делал: гор. Фонкилиш на военном з-де Габьгель

(фамилия, составившего карточку)

Точный адрес фильтрационного пункта

Село Ахтырка

Город

Область Сумская

Республ. УССР

фильтрацию прошел

с 19 г.

по 19 г.

11639

Дактилооттиск указательного пальца правой руки

Нг-368193

а) Решение филтрац. комиссии: Направить в 1 спецотдел УМГБ г. Сумы

б) выбыл ..... 19 г. .....
направлен (указать точный адрес, куда выбыл на жительство: село город, район, область, республика или направлен в какой лагерь, тюрьму)

в) Личное дело направлено „20" „Января" 1947 г. при № 1159
в 1 спецотдел УМГБ г. Сумы
(точное название органа НКВД—НКГБ)

г) Разные отметки 22.9.42 насильно угнана в Германию

ЗАВЕРИТЕЛЬНАЯ НАДПИСЬ

В данном деле пронумеровано 8 листов

(восемь)

«25/XI-92» 19 г.

Должность

Подпись

ЗАВЕРИТЕЛЬНАЯ НАДПИСЬ

В данном деле пронумеровано 8 листов

восемь

10 01 93 г.

Должность архив. техник

Подпись

Перевірено
29.09.2026

Арт 1 С 3803-1